

Додаток 1
до наказу № 22
від 26 лютого 2024 року

**ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ
ФІЛІЇ «ДОВЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»
ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

с.Довге

План лісоуправління (заходів) по веденню лісового господарства передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основа із яких - невиснажливе лісове господарювання із врахуванням соціальних, економічних та екологічних наслідків, тобто створення умов для розвитку діяльності філії в рамках чинного законодавства.

Стратегічне планування проводиться під час складання 10-річних планів організації та розвитку лісового господарства лісовпорядною організацією ВО «Укрдержліспроект», а оперативне планування відбувається в рамках підготовки щорічних планів діяльності на основі 10-річного плану. Під час планування здійснюється: визначення та затвердження щорічної розрахункової лісосіки (максимально можливого обсягу заготівлі деревини в порядку рубок головного користування відповідно до принципів безперервного і постійного лісокористування).

Основні вимоги сьогодення - це ефективне господарювання, необхідність забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу, соціальних гарантій працюючих та місцевого населення.

Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- прозоре використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводиться в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
  - ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
  - удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
  - забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
  - нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
  - розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
  - вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності філії;
  - оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
  - розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
  - розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;

- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників філії;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через якісні, кількісні, соціальні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду лісового господарства філії.

Стисла характеристика філії

Державне підприємство «Довжанське лісомисливське господарство» (далі лісгосп) розташоване в центральній частині Закарпатської області на території Хустського, Мукачівського, Берегівського адміністративних районів. До склад лісгоспу входять шість лісництв.

Філія «Довжанське лісомисливське господарство» було організоване в 1996 році згідно наказу Закарпатського обласного управління лісового та мисливського господарства № 20 від 01.03.1996р. (відповідно до наказу Мінлісгоспу України № 507 від 26.05.1995 р., виконуючи Указ Президента України № 142-95 від 24.02.1995 р. та постанови Кабінету Міністрів України від 05.05.1995 р. № 322) за рахунок лісів чотирьох лісництв бувшого Довжанського лісокомбінату, створеного у січні 1966 року, згідно постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 30.10.1959 р. № 1834 і наказу тресту «Закарпатліс» від 25.12.1959 р. № 1 на базі земель Довжанського лісгоспу. В свою чергу Довжанський лісгосп був утворений у 1946 році після приєднання Закарпатської області до УРСР на базі бувших приватних і державних лісів згідно розпорядження РМ УРСР від 03.09.1946 р. № 850-р.

У 2011 році згідно наказу № 519 Державного агентства лісових ресурсів України «Про реорганізацію ДП «Загатянське ЛГ» до лісомисливського господарства приєднано 8525,1 га.

У 2022 році відповідно до наказу Державного агентства лісових ресурсів України від 27.01.2022 року № 193 «Про ліквідацію державного підприємства «Іршавське лісове господарство», передано державному підприємству «Довжанське лісомисливське господарство» у постійне користування лісові ділянки, ведені лісового господарства на яких здійснювало державне підприємство «Іршавське лісове господарство», площею 16334,0 га.

Згідно наказу Державного агентства лісових ресурсів України від 28.10.2022 № 875 «Про припинення державного підприємства «Довжанське

лісомисливське господарство» та затвердження складу комісії», наказу Державного агентства лісових ресурсів України від 16.01.2023 №139 «Про затвердження передавального акту державного підприємства «Довжанське лісомисливське господарство», Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України» є правонаступником прав та обов'язків державного підприємства «Довжанське лісомисливське господарство».

Поштова адреса: 90154, с. Довге Хустського району, Закарпатської області, вул. Січових-Срільців 2.

Електронна адреса : dovzhanske.lmg@e-forest.gov.ua

Господарювання філією відбувається згідно «Проекту організації та розвитку Державного підприємства «Довжанське лісомисливське господарство» та «Проекту організації і розвитку Державного підприємства «Іршавське лісове господарство»

Нинішнє лісовпорядкування проведено за I розрядом у відповідності з вимогами чинної лісовпорядної інструкції, рішеннями першої лісовпорядної наради і технічної наради за підсумками площа лісовпорядкування становила 44 933,1 га.

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею - господарська секція. Усі розрахунки здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Під час проведення лісовпорядних робіт керувалися Лісовим кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами України, протоколом першої лісовпорядної наради.

Геодезичною (картографічною) основою для складання лісовпорядних планшетів стали правостановлюючі документи на право постійного користування земельними ділянками.

Таксація лісового фонду здійснювати поєднанням окомірної таксації з вибірковою вимірювальною і переліковою таксацією, дані якої слугували основою для таксаційної характеристики виділу. Для коригування запасів насаджень на 1 га під час окомірної таксації, а також визначення відносних повнот під час вибіркової вимірювальної і перелікової таксації використовувалися таблиці «Сум площ перерізів та запасів деревостанів при повноті 1,0», поміщених в «Лісотаксаційному довіднику» (Київ-2013), затвердженого Держлісагентством України (протокол засідання НТР агентства від 27.12.2011).

На виконання вимог „Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 733 від 16 травня 2007 року, постановою КМ України від 18 квітня 2012 року №301 «Перелік автомобільних доріг загального користування державного значення» та затверджений наказом Державного агентства лісових ресурсів України №188 від 16.06.2010 року погодженого міністерством екології і затверджено особливо захисні лісові ділянки.

Існуючий поділ площі на категорії земель відповідає господарському призначенню, природнім та економічним умовам розташування філії.

Виходячи з приведеного у відповідність до Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок (2007) поділу лісів державного підприємства на категорії, їх функціонального значення, встановленого в них режиму ведення лісового господарства і лісокористування на наступний ревізійний період, утворені такі господарські частини:

Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення:

- ліси природоохоронного призначення з особливим режимом користування на рівнині;

- ліси природоохоронного призначення з обмеженим режимом користування на рівнині;

Рекреаційно-оздоровчі ліси:

- рекреаційно-оздоровчі ліси з особливим режимом користування на рівнині;

- рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим режимом користування на рівнині;

Захисні ліси:

- захисні ліси з особливим режимом користування на рівнині;

- захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині

Експлуатаційні ліси:

- експлуатаційні ліси на рівнині.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з особливим режимом користування віднесені: заповідні лісові урочища, пам'ятки природи, ліси, що мають наукове або історичне значення, включаючи генетичні резервуари.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з обмеженим режимом користування віднесені: заказники.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з особливим режимом користування віднесені лісопаркова частина лісів зеленої зони, ліси в межах міст, селищ та інших населених пунктів, лісопаркова частина лісів поза межами лісів зелених зон.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з обмеженим режимом користування віднесена лісогосподарська частина лісів зеленої зони.

До захисних лісів з особливим режимом користування віднесені протиерозійні ліси.

До захисних лісів з обмеженим режимом користування віднесені: лісові ділянки (смуги лісів), які прилягають до смуг відведення залізниць, автомобільних доріг державного значення, лісові ділянки (смуги лісів) уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів, байрачні ліси.

В господарських частинах лісів з обмеженим режимом користування дозволяється проведення рубок головного користування.

При організації господарств і господарських секцій лісовпорядкування виходило з породного складу насаджень, їхньої продуктивності та інших особливостей, що зумовлюють застосування різних нормативів і систем господарських заходів, а також цілей ведення лісового господарства, визначених основними положеннями організації та розвитку лісового господарства області.

Стан та динаміка земель лісогосподарського призначення

Основні показники лісового фонду в нижченаведених таблицях сформовані в цілому філії. Стан лісового фонду в межах категорій лісів, господарських частин, панівних порід і господарських секцій приведено в окремих книгах проектів організації та розвитку лісового господарства.

Лісові ділянки в практичній діяльності використовуються ефективно. Про це свідчить збільшення питомої ваги лісових ділянок та поліпшення середніх таксаційних показників.

№ п/п	Категорія земель	Площа	
		ДП «Довжанське ЛМГ»	
		Станом на 01.01.2010 року	Станом на 01.01.2020 року
1	Загальна площа земель лісового фонду	28 399,1	44 933,1
2	Лісові ділянки	27 952,2	44426

Діагностична характеристика типів лісу викладена в Основних положеннях організації і розвитку лісового господарства Київської області.

Існуючий розподіл деревних порід за групами віку відрізняється від оптимального і зумовлений фактичним станом насаджень.

Основними причинами зміни площі вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок і загальних запасів є:

- господарська діяльність філії;
- заліснення непокритих лісовою рослинністю лісових ділянок відповідно до типів лісорослинних умов;
- природній приріст насаджень;
- переведення незімкнутих лісових культур і природного поновлення у вкриті лісовою рослинністю площі;
- вітровал.

Основними причинами зміни площі і запасу стиглих насаджень є зміна вікової структури насаджень, господарська діяльність філії, при ведення у відповідність категорії лісів згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 року №733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок».

Екологічний стан лісів

Стан і динаміка лісового фонду в цілому дають оцінити екологічний стан лісів філії на рік лісовпорядкування. Усі види господарської діяльності велися згідно чинних нормативно-правових актів. Вони були направлені на підвищення якісного стану і продуктивності лісів, збереження і підвищення їх захисних функцій. Негативного впливу на навколишнє середовище господарська діяльність не спричинила.

Окремі частини і ділянки лісового фонду зазнають шкідливого впливу розташованих поблизу промислових і сільськогосподарських підприємств, а також надмірних рекреаційних навантажень надмірної кількості диких тварин, внаслідок чого відбувається повне або часткове всихання, сповільнений ріст і ослаблення деревостанів, сильне пошкодження окремих дерев, погіршення загального санітарного стану лісового фонду.

Рубки головного користування

Філія має затверджену наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 22.11.2012 №603, розрахункову лісосіку рубок головного користування для ДП «Довжанське ЛМГ» 48,5 тис.м³ ліквідної деревини

Приймаючи розрахункову лісосіку лісовпорядкування керувалось принципом невиснажливого і рівномірного користування лісами, збереженням умов відтворення високопродуктивних стійких насаджень їх екологічних та інших властивосте

Розміщення рубок головного користування

При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені Правила рубок ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямок рубки і кількість зарубів у кварталі.

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і схеми існуючої дорожньої мережі.

На ревізійний період лісосіки розміщені в місцях і обсягах фактично відведення, виконаного лісництвами, а на наступні роки - в обсязі розрахункової лісосіки прийнятої на ревізійний період з відхиленнями, що допускаються лісовпорядкуванням, інструкцією (до +5% від розрахункової лісосіки по запасу).

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисної функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку будівництвом; у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленій розрахунковій лісосіці через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік; в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування.

Рубки формування та оздоровлення лісів

Рубки догляду за лісом

Під час проведення польових лісовпорядних робіт були виявлені насадження, які потребують проведення рубок догляду за лісівничими вимогами на час проведення таксації.

Для підтвердження правильності запроектованих обсягів рубок догляду введено розподіл за повнотами площі насаджень у віці рубок догляду і призначених в рубку.

Основними причинами відхилення обсягів рубок догляду від розрахунку по видам є:

- освітлення – збільшення площі рубок пояснюється переводом незімкнутих культур у порівнянні в покриті лісовою рослинністю землі, збільшення інтенсивності виборки м³ на 1 га у порівнянні з розрахунку пояснюється фактичним станом насаджень на час проведення рубок;

- прочищення: пояснюється переходом насаджень з віку освітлень у вік прочисток з віку прочисток у вік проріджень. Збільшення виборки м³ на 1 га пояснюється фактичним станом насаджень на час проведення рубок;

- роріджування: виборки нижче проектних пояснюється тим, що у чистих соснових насадженнях менша інтенсивність, а також окремі ділянки були пройдені вибірково-санітарними рубками.

Облік рубок догляду за видами в філії ведеться в цілому задовільно.

Основними методами проведення рубок догляду є комбінований, що об'єднує принципи низового та верхового доглядів.

Відтворення лісів.

В ревізійному періоді відтворення лісів проектується здійснювати шляхом лісовідновлення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (рідколісся, згарища, загиблі насадження), на зрубках ревізійного періоду, а також шляхом лісорозведення на не вкритих лісовою рослинністю ділянках (галявини, пустирі, рекультивовані землі) та на не лісових ділянках, які призначаються для створення лісових культур.

Лісовідновлення

Із загальної площі не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок і лісосік ревізійного періоду (1730 га).

З усієї площі лісових ділянок, що потребують лісовідновлення, природне поновлення можливе на площі 566,2 га. На всій іншій площі створення високопродуктивних лісів із господарсько-цінних порід можливе тільки штучним шляхом, або шляхом сприяння природному поновленню.

Проектуючи різні способи лісовідновлення, лісовпорядкування приймало до уваги напрямок і успішність ходу природного поновлення в різних типах лісу і різних категоріях лісових ділянок.

Термін відновлювального періоду для ділянок, призначених для природного поновлення, прийнятий в середньому 5 років.

Терміни змикання лісових культур і переведення їх у вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, в залежності від групи типів лісу і цільової породи, прийняті наступні: для бука – 5 років, дуба звичайного – 6 років.

Створення лісових культур проектується в неоднакових об'ємах, що пояснюється термінами заліснення різних категорій земель.

Лісорозведення

Агрооісомеліоративний фонд на території лісомисливського господарства не виявлений.

Крім створення лісових насаджень на ерозійно небезпечних землях для припинення розмиву ґрунту і росту ярів необхідно будівництво гідротехнічних споруд: водозатримувальних валів і водоскидів. Для цього необхідно провести спеціальні вишукувальні роботи з складання проекту.

Створення лісових культур шляхом лісовідновлення і лісорозведення рекомендується згідно технологічних схем, приведених в додатках до таксаційних описів. З врахуванням природного поновлення, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки в технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід тощо. Технологічні схеми складені на основі «Типів лісових культур за лісорослинними зонами», ухвалених секцією організації управління лісовим господарством науково-технічної ради Держкомлісгоспу України (протокол №1 від 18 березня 2010 року).

Під час створення рекомендується враховувати такі особливості: попереднє планування пішохідних доріжок з врахуванням найбільш інтенсивних напрямів руху населення; створення в певних місцях мальовничо-оформлених груп із дерев і чагарників декоративних форм; залишення невеликих галявин для покращання умов відпочинку; залишення на ділянці окремих дерев і чагарників для підвищення естетичної цінності насаджень, що створюються; створення культур переважно садінням великомірних саджанців.

Протягом перших 4 років за лісовими культурами проектується проведення 10 - ти кратного догляду за схемою: в перший рік - 4 догляди; другий рік - 3 догляди; третій рік - 2 догляди; четвертий рік - 1 догляд.

Загальний обсяг доглядів за наявними незімкнутими культурами і за культурами, що проектуються, з врахуванням обсягів реконструкції насаджень і лісорозведення в ревізійному періоді, при переведенні на однократний, становитиме 4956,7 га або в середньому щорічно 496 га.

Доповнення лісових культур, які створюватимуться протягом ревізійного періоду, повинно проводитись при відпаді більше 15%, як правило весною наступного року після садіння культур.

Середній щорічний обсяг доповнення культур, які створюватимуться, становитиме орієнтовно 39,0 га га або 11,7 га при переведенні на суцільні культури.

Доповнення культур передбачається проводити двохрічними сіянцями вручну. Асортимент посадкового матеріалу, такий самий, що й при основній посадці.

Використання угідь і ресурсів побічних користувань

Наявна площа сільськогосподарських угідь достатня для задоволення потреб лісового і мисливського господарства.

Випасання худоби, згідно чинних правил, проектується на загальній площі 10622,0 га.

Філія протягом ревізійного періоду не займалась побічним користуванням.

Випас худоби проводився місцевим населенням, облік філія не проводила.

Природно-кліматичні умови.

Згідно лісорослинного районування територія філії відноситься до 10 і 11- го лісорослинних районів (райони дубово – букових лісів Полонинсько – Черногорської області) .

Клімат району розташування лісомисливського господарства , перехідний від помірно-теплого західно європейського до континентального східно-європейського з відносно м'якою зимою та теплим літом, що в цілому є нормальним для розвитку і росту основних лісоутворюючих порід. Найхолоднішим місяцем є січень, найтеплішим - липень. Погода зимового

періоду характеризується нестабільністю: похолодання змінюється відлигами, морозні сонячні дні - похмурими, часто спостерігаються снігопади. При цьому бувають ожеледь та інші метеорологічні явища, що завдають значної шкоди лісовим насадженням. В окремі роки найбільш ранні приморозки бувають у першій декаді вересня. Вітровий режим змінний. Переважний напрямок вітрів - західний і північно-західний.

- Основними факторами, які негативно впливають на ріст і розвиток насаджень є: високі річні амплітуди температур,
- ранні осінні та особливо пізні весняні заморозки,
- малосніжні зими і нерівномірний розподіл снігового покриву,
- ливневі зливи,
- південно-східні суховії, особливо в кінці квітня і травня,
- різкі сильні (швидкість більше 15 м/сек.) вітри, що викликають вітровали та буреломи,
- осінні і зимові ожеледі та сніговали, що пошкоджують соснові молодняки.

Територія лісгоспу за характером рельєфу є гірською і належить до південно-західної частини Східних Карпат. Згідно схеми геоморфологічного районування Карпат (по П.М.Цисю) північна частина підприємства належить до району середньовисотного гірського рельєфу Полонинського Хребта. Сюди входить територія Лисичівського, Річанського лісництв і частково Довжанського (кв. 18-29). Рельєф в цій частині підприємства являє собою систему хребтів другого і третього порядку, пересічених гірськими потоками. Хребти по всій довжині хвилясті з багатьма відхиленнями різного ступеня розгалуження при загальному напрямку, переважно, на південь і південний захід і закінчується іноді гострими вершинами.

Переважаюча форма схилів опукла при середній стрімкості 25-35°. Мінімальна стрімкість 2-5°, максимальна - досягає 40-45°. Більша площа лісових масивів розташована в межах висот 700-900 м над рівнем моря. Південна частина підприємства належить до району гірських груп Вігорлат-Гутинського хребта і міжгірських котловин. Сюди повністю входить територія Білківського лісництва і частина території Довжанського лісництва (кв. 1-15). Вігорлат-Гутинський хребет долиної ріки Боржава поділяється на дві гірські групи: східну, куди входить Білківське лісництво і західну - частина Довжанського лісництва (кв.1-15). Переважають схили із стрімкістю від 15 до 25°, але в західному масиві досягають до 40°. Переважаючими висотами над рівнем моря обох масивів є 400-650 м (максимальна висота - 1086 м г.Бужора, мінімальна - 350 м). За групами стрімкості прийнято наступне групування схилів: пологі - до 11°, покаті - 11-20°, стрімкі - 21-30° (на південних схилах) і 21-35° (на північних), дуже стрімкі - понад 30° (на південних схилах) і 35° (на північних).

Встановлений поділ схилів за групами стрімкості відповідає діючим правилам рубок головного користування. Всі ліси підприємства віднесені до гірських лісів на підставі спільного наказу Мін-лісгоспу і Мінліспрому УРСР від

26.12.1984 р. за № 339-198. В 1968-1969 р.р. Комплексною експедицією Українського лісовпорядного підприємства на території лісомисливського господарства виконані ґрунтово-лісотипологічні роботи. На підставі проведених робіт на кожне лісництво були складені ґрунтові плани, плани типів лісу і типів умов місцезростання, а також ґрунтово-лісотипологічні записки, в яких детально викладено опис ґрунтів і типів лісу. Ґрунтоутворюючими породами на території підприємства є: - елювій і елювіо-делювій Карпатського фліша (Лисичівське, Річанське і частково Довжанське лісництва), які являють собою пошарове чергування піщанки і сланцю, як продуктів вивітрювання гірських порід. Тому, сформовані на флішу ґрунти мають механічний склад від дрібносуглинистого до глинистого; - елювіо-делювій твердих вулканічних порід (частина Довжанського і Білківського лісництв), до яких належать породи типу андезитів, діабазів, базальтів, вулканічних туфів та інших.

На цих породах формувались бурі гірсько-лісові ґрунти середньо- і слабо скелетні. У всіх лісництвах по долинах найбільших струмків ґрунтоутворюючою є сучасні алювіальні відкладення, на яких формувались дерново-алювіальні ґрунти різної потужності, оглеєності і механічного складу. Спираючись на вивчення умов ґрунтоутворення і генетичної будови ґрунтів, їх механічного складу і фізико-механічних властивостей при ґрунтово-лісопатологічному обстеженні, було виділено 4 типи ґрунтів: - бурі гірсько-лісові ґрунти є самими розповсюдженими на території підприємства і займають 93 % від загальної площі. Розрізняють з них три типи: темно-бурі, сітло-бурі і дерново-буроземні ґрунти.

Характерною особливістю цих ґрунтів є значний вміст в них гумусу (6-18 %) і велика глибина ґрунту (60-100 см). Бурі гірсько-лісові ґрунти характеризуються слабо помітною диференціацією ґрунтового профілю на генетичні горизонти, зафарбуванням всього розрізу, яке залежить від присутності в ґрунті окислів заліза та алюмінію. За механічним складом переважають суглинисті ґрунти помірного водопроникнення. На цих ґрунтах зростають чисті і змішані букові насадження, що мають високу дродуктивність, досягаючи 1-1* класу бонітету. - бурі лісові ґрунти займають 6,2 % від загальної площі і розташовані в перед гірській зоні на території Білківського і Довжанського лісництв. Це найбільш родючі ґрунти, на яких ростуть букові насадження, що характеризуються високою продуктивністю (12-1° бонітети); - дернові ґрунти на сучасних алювіальних відкладеннях займають незначну частину площі - 0,6 % і частково представлені в кожному лісництві в найбільш понижених ділянках в заплавах, терасах рік і струмків;

Перелік об'єктів природно-заповідного фонду
по філії "Довжанське лісове господарство" ДП "Ліси України"

№	Категорія об'єкту ПЗФ	Назва	Статус
1	Національні природні парки	НПП "Зачарований край"	Загальнодержавного значення
2	Національні природні парки	НПП "Зачарований край"	
3	Заказники	Заказник зоологічний «Річанський»	
4	Заказники	Зоологічний заказник «Гать»	Місцевого значення
5	Заказники	Заказник іхтіологічний «Ріка»	
6	Заказники	Ботанічна пам'ятка природи «Берека європейська»	
7	Ботанічна пам'ятка природи	Гідрологічне "Джерело № 3"	
8	Ботанічна пам'ятка природи	Гідрологічна пам'ятка природне озеро "Репинне"	

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Оцінка впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС) проводиться з урахуванням обсягів і інтенсивності лісгосподарських заходів, а також унікальності задіяних ресурсів.

ОВНС проводиться до початку будь яких заходів і складається з виявлення, аналізу, обліку прямих, побічних та інших наслідків на навколишнє середовище запланованої господарської і іншої діяльності. Ця оцінка сприяє прийняттю екологічного і соціального управлінського рішення щодо реалізації запланованої діяльності з урахуванням екологічних наслідків і громадської думки, а також дає можливість розробити заходи по зменшенню впливу на довкілля.

На території філії, при господарюванні, можливі наступні негативні впливи:

- ерозія і ущільнення ґрунту, зниження його родючості (у випадку руху техніки в межах виділеної технологічної частини лісосіки вплив кваліфікується як не значний у інших випадках вплив кваліфікується як значний);
- порушення гідрологічних і ґрунтових умов, накопичення води у водотоках та водозборах, зміни в дренажному режимі річок і рівчаках (визнавати суттєвим
- порушення гідрологічних і ґрунтових умов, накопичення води у водотоках та водозборах, зміни в дренажному режимі річок і рівчаках (визнавати суттєвим у випадку засмічення водотоків та водозборів та при перекритті водостоку під час здійснення будівництва, експлуатації та ремонту лісовозних шляхів);
- фрагментація місць знаходження видів флори і фауни, занесених до Червоної книги України, та інших охоронних списків, зміна видового складу рослин і тварин (у випадку знищення пошкодження оселиш та місць існування, відтворення, і розмноження наявних на ділянці та на прилеглій території вплив кваліфікувати як суттєвий) ;
- забруднення ґрунту і води ПММ, виробничими відходами і побутовим сміттям (у випадку виявлення фактів
- забруднення ґрунту і води ПММ,
- виробничими відходами і побутовим сміттям кваліфікувати суттєвим)
- вплив на довкілля на ландшафтному рівні з врахуванням сусідніх
- ландшафтів (у випадку зміни гідрологічного режиму території, температурного режиму
- та інших суттєвих кліматичних
- чинників кваліфікувати вплив як
- суттєвий).

Основні принципи процедури ОЦНС

- інформування прийнятих рішень: прийняті рішення базуються на надійній достовірній інформації;

- відповідальність: чітко визначаються відповідальні особи (згідно наказу або розпорядженню по підприємству);
- відкрита консультація: проводиться з усіма зацікавленими сторонами у відкритій формі;
- в процесі приймають участь спеціалісти з певних питань, які дають конкретні висновки щодо оцінки впливу запланованих заходів на довкілля;
- альтернатива: розглядаються всі можливі альтернативи;
- пом'якшувальні заходи: розглядаються додаткові заходи, які понизять, або повністю усунуть негативний вплив і пом'якшують вплив запланованих дій;
- реалізація всіх етапів: ОВНС повинна розглядати всі етапи, від проектування до виконання та розгляду наслідків;
- проведення коригуючих дій: при виявленні невідповідностей в процесі роботи, застосовуються коригуючі дії щодо їх виправлення.

Відповідальні за оцінку впливу на навколишнє середовище

В залежності від виду планованої діяльності до проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище долучаються: лісничі, помічники лісничий, майстри лісу, головний лісничий, працівники лісогосподарського відділу підприємства, начальник лісогосподарського відділу, начальник відділу ОЗЛ, головний інженер.

Права працівників гігієни та безпека праці, гендерна рівність

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності повністю гарантуються та виконуються на підставі наступних документів:

1. Конституції України;
2. Статуту підприємства;
3. Колективного договору;
4. Галузевої угоди;
5. Штатного розпису;
6. Посадових інструкцій;
7. Положення про службу ОП;
8. Конвенції МОП про працю ратифікованих Україною;
9. Положення про гендерну політику підприємства.

Проводиться навчання працівників щодо дотримання гігієни, безпеки праці, гендерної рівності та недопущення дискримінації.

Стосунки з громадами, місцевого економічного та соціального розвитку

Зона діяльності філії розташована на території 15 місцевих громад (Вороньківської, Золочівської, Пристоличної, Згурівської, Студениківської, Циблівської, Ташанської, Дівичківської, Гірської, Великодимерської, Бориспільської, Баришівської, Березанської, Яготинської, Переяславської).

Шляхом залучення цих громад встановлено їхні права на землеволодіння, на доступ та використання лісових ресурсів та послуг екосистем, їхні звичаєві права та законні права та обов'язки, які застосовуються в межах одиниці господарювання.

До послуг з лісозаготівель, перевезення лісопродукції, догляду молодників, проведення рубок догляду в молодниках, виконання лісовідновних робіт планується залучати працівників (крім штатних та тимчасових) за договором.

Фінансовим планом підприємства передбачена сплата всіх податків і рент відповідно чинного законодавства.

Залучення зацікавлених сторін та вирішення спорів і скарг.

Оскільки філія має державну форму власності лісових ресурсів, які є власністю держави, у разі виникнення спорів з питань статутного чи звичаєвого права, їх вирішення планується проводити згідно чинного законодавства, у тому числі й у судовому порядку із залученням правоохоронних органів.

Також, у філії є розроблена та затверджена процедура розгляду заяв (клопотань), скарг, пропозицій зауважень громадян.

Опис і обґрунтування лісозаготівельної техніки і устаткування

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення.

На кожну лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожну лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт оцінки впливу запроєктованих заходів на навколишнє природне середовище, в якому відображені заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище (Акт ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються у відповідності з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Після розрізування стовбурів на сортименти проводиться їх трелювання тракторами різних модифікацій МТЗ - 80 та МТЗ-82 «Беларусь», обладнаних кліщовим захватом.

Тип тракторів - колісні універсальні класу 1,4.

Марка двигуна тракторів МТЗ - 80 та МТЗ-82 - Д -240/ 243, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом -4,75л. та номінальною частотою обертів 2200 об/с..

Потужність МТЗ-80, кВт (к.с.) - 59,25 (80), МТЗ - 82, кВт (к.с.).

Рубки головного користування проводяться як в соснових так і в листяних деревостанах з загальним запасом деревини близько 340 м³/га

Рельєф лісосік рівнинний.

В Акті обстеження лісосік для кожної лісосіки вказується сезон заготівлі. На основі Акту обстеження проводиться розподіл лісосічного фонду на зони літньої і зимової заготівлі і вивозки.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної дільниці. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісопродукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці збирання,

- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

Обґрунтування розміру обсягів заготівлі деревини та НДЛП

Розрахункова лісосіка - щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Рубки пов'язані з веденням лісового господарства виконуються в межах розрахункової лісосіки.

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

В цілому на кінець нинішнього ревізійного періоду (до початку наступного ревізійного періоду) значні зміни в загальній структурі лісового фонду не відбудуться. Одночасно, як результат рубок формування та оздоровлення лісів, пройдуть позитивні зміни в породному складі лісового фонду у частці насаджень штучного походження.

Спеціальне використання недеревних ресурсів при здійсненні побічних користувань, заготівлі другорядних лісових матеріалів філією не проводиться.

Діяльність підприємства на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості.

Територія лісгоспу згідно матеріалів базового лісовпорядкування не забруднена радіонуклідами.

Заходи зі збереження та/або відновлення лісів

Рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ.

Заходи із збереження рідкісних видів та тих, що перебувають під загрозою проводяться у відповідності до :

- охоронних зобов'язань по ПЗФ;
- наказу «Про оцінювання та реєстрацію в межах лісового фонду підприємства наявності особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та їхнього стану»;
- наказ Про виявлення рідкісних видів, їх охорону і моніторинг по Філії «Бориспільське лісове господарство»;
- програма навчання з працівникам державної лісової охорони Філії «Бориспільське лісове господарство» щодо виявлення, охорони та моніторингу рідкісних, зникаючих та занесених до Червоної книги України видів флори та фауни на території лісового фонду підприємства;
- наказ «Про особливості відведення лісосік та дотримання вимог лісової сертифікації за схемою ЛОР при проведенні рубок»

В межах площ ОЗЛД обмежене господарювання згідно законодавства.

Обов'язковим є проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік головного користування та рубок поліпшення якісного складу лісів.

При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису. Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.

При лісозаготівлях враховуються календарні строки заходів (режиму тиші) та проведення безпечних для довкілля технологічних процесів, режиму охорони.

Контроль лісництв за дотриманням працівниками під час виконання лісогосподарських заходів, природоохоронних вимог. Проведення рейдів лісовою охороною.

Проводиться інформування громадськості та зацікавлених сторін про наявність рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ, встановлених режимів охорони.

Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення і рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

п/п	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин значимих на регіональному рівні.	Рубки, проводяться, охороняються згідно чинного законодавства.	Працівники філії, зацікавлені сторони.
	Проведення науковцями Поліського філіалу Українського ордена «Знак пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства	Створення охоронних зон.	Науковці
	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів - протягом 2023 року. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів біорізноманіття.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види і біотопи.	Спеціалісти філії, лісничі.
	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин та встановлення режиму охорони.		Адміністрація філії.

На території лісонасаджень філії виявлені рідкісні і зникаючі види фауни і флори, які охороняються згідно законодавства і висновку з оцінки впливу на довкілля у межах місць їх поширення. Також виділені охоронні зони місць поширення вказаних нижче видів флори і фауни.

Види рослин та тварин, занесених до Червоної книги України в межах філії «Довжанське лісомисливське господарство» ДП "Ліси України"		
1	назва виду українською мовою	назва виду латинською мовою
2	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernalis</i>
3	Борсук	<i>Meles meles</i>
4	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>
5	Підсніжник білосніжний	<i>Galantus nivalis</i>
6	Саламандра плямиста	<i>Salamandra atra</i>
7	Полоз лісовий	<i>Elaphe longissima</i>
8	Рись звичайний	<i>Lynx lynx</i>
9	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>
10	Жаба прудка	<i>Rana dalmatina</i>
11	Тритон карпатський	<i>Lissotriton montandoni</i>
12	Сова довгохвоста	<i>Strix uralensis</i>
13	Мідянка звичайна	<i>Coronilla austriaca</i>
14	Зозулинець чоловічий	<i>Orchis mascula</i>
15	Беладонна звичайна	<i>Atropa belladonna</i>
16	Будяк пагорбовий	<i>Carduus collinus</i>
17	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>
18	Дятел біложніжний	<i>Dendrocopos leucotos</i>
19	Жук-олень	<i>Lucanus cervus</i>
20	Вусач альпійський	<i>Rosalia alpina</i>
21	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>
22	Голуб-синяк	<i>Columba oenas</i>
23	Волошка карпатська	<i>Centaurea jacea</i>
24	Цибуля ведмежа	<i>Allium ursinum</i>
25	Вусач великий дубовий	<i>Cerambyx cerdo</i>
26	Кажан	<i>Miniopterus schreibersii</i>
27	Мінога українська	<i>Eudontomyzon mariae</i>
28	Жовна зелена	<i>Picus viridis</i>
29	підорлик малий	<i>Clanga pomarina</i>
30	Берека європейська	<i>Sorbus torminalis</i>
31	Собачий зуб	<i>Erythronium dens-canis</i>
32	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i>
33	Форель струмкова	<i>Salmo trutta</i>
34	Квіткохвістник арчера	<i>Clathrus archeri</i>

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується рядом заходів:

- ✓ установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- ✓ врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,

✓ системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,

✓ урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Водні об'єкти і узбережні зони.

Господарювання вздовж водних об'єктів проводиться згідно чинного законодавства та врахування специфіки об'єктів.

- Дотримання режиму охорони при плануванні користування заборонені.
- Утримування площадки для миття техніки в належному стані.
- Забезпечення наявності достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.
- Напрямок трелювання, проведення борозен під час підготовки ґрунту чи створенні мін смуг, розміщується вздовж схилів.

Визнаних послуг екосистем.

Не заявляє екосистемні послуги в сфері дії сертифікату.

Репрезентативні ділянки.

У філії виявлено та охороняють репрезентативні ділянки.

Відповідно встановленого режиму охорони, заплановано тільки різні види моніторингу.

ПЕРЕЛІК

Репрезентативних ділянок аборигенних екосистем філії "Довжанське лісомисливське господарство "ДП "Ліси України"

№ пп	лісництво	квартал	площа	Склад насадження
1	Великодільське	18/19	13,0	10Бкл
2	Великодільське	18/26	7,0	5Бкл5Бкл
3	Великодільське	18/27	2,4	10Бкл
5	Великодільське	1/1	3,7	6Бкл4Бкл
11	Великодільське	1/12	3,5	6Бкл4Бкл
12	Великодільське	2/22	1,8	6Бкл4Бкл+Яв
13	Великодільське	2/2	8	5Бкл5Бкл
14	Великодільське	2/11	19,5	5Бкл5Бкл
15	Великодільське	2/5	15	5Бкл5Бкл
16	Великодільське	2/15	14,5	7Бкл2Яле1Яв
17	Великодільське	3/2	3,7	7Бкл3Бкл
18	Великодільське	4/2	8,7	7Бкл3Бкл
19	Великодільське	5/1	5	8Бкл1Дз1Яв
20	Великодільське	5/4	10	10Бкл+Дз
21	Великодільське	7/1	5,8	7Бкл3Бкл
22	Великодільське	8/35	3,6	10Бкл
23	Великодільське	15/1	1,2	8Дс2Бкл
24	Великодільське	10/14	8,6	7Бкл3Бкл+Дз
25	Великодільське	10/11	2,8	7Бкл3Бкл+Дз
26	Великодільське	10/3	13	6Бкл3Бкл1Дс
27	Великодільське	10/9	14,5	8Бкл1Дз1Яв
28	Великодільське	11/37	4,9	8Дс1Бкл1Яв
29	Великодільське	11/5	35,5	5Бкл3Бкл2Бкл
30	Великодільське	10/22	5,9	8Бкл1Дз1Яв
31	Великодільське	10/24	3,3	7Бкл3Бкл+Яв
32	Великодільське	10/31	3,9	6Бкл4Бкл+Дз
33	Великодільське	6/33	11	5Бкл5Бкл+Яв
34	Великодільське	6/2	13	6Бкл4Бкл+Яв
35	Великодільське	6/5	15	6Бкл4Бкл+Яв+Гз
36	Великодільське	6/3	6,8	6Бкл4Бкл
37	Великодільське	6/35	4,7	5Бкл5Бкл
38	Великодільське	6/37	3,4	5Бкл5Бкл
39	Великодільське	6/8	5,7	6Бкл4Бкл
40	Великодільське	12/7	16	4Бкл3Бкл3Бкл
41	Великодільське	12/12	18	4Бкл3Бкл3Бкл
42	Великодільське	12/13	2,3	7Бкл3Бкл
43	Великодільське	12/5	3,3	8Бкл1Яв1Яле+Чш
44	Великодільське	12/37	6,1	7Бкл3Бкл
45	Великодільське	12/38	7,1	7Бкл3Бкл

46	Великодільське	12/29	4,4	6Бкл4Бкл	
47	Великодільське	12/34	2	6Бкл4Бкл	
48	Великодільське	12/30	7	6Бкл4Бкл	
49	Великодільське	13/22	11	6Бкл4Бкл	
50	Великодільське	13/16	11	5Бкл3Бкл2Бкл	
51	Великодільське	13/9	17,5	4Бкл3Бкл3Бкл	
52	Великодільське	13/3	3	7Бкл1Яв2Яле	
53	Великодільське	13/2	5,2	7Бкл3Бкл+Яле+Яв+Яз	
54	Великодільське	13/4	1,6	7Бкл3Бкл	
55	Великодільське	23/13	5,4	7Бкл3Бкл	
56	Великодільське	23/14	3	6Бкл4Бкл	
57	Великодільське	23/20	3,6	6Бкл4Бкл	
58	Великодільське	25/7	2,5	5Бкл3Бкл2Бкл	
59	Великодільське	25/9	10	6Бкл4Бкл+Яв	
60	Річанське	16	167,0		
61	Річанське	17	151,0		
62	Річанське	18	171,0		
63	Річанське	19	113,5		
64	Річанське	20	244,0		
65	Річанське	25	179,0		
66	Річанське	26	119,0		
67	Річанське	27	141,0		
68	Річанське	30	132,0		
69	Річанське	31	217,0		
70	Річанське	32	84,0		
71	Річанське	33	163,0		
72	Річанське	34	211,0		
73	Річанське	35	186,0		
74	Річанське	11/10	116,0	7Бкл(95)3Бкл(70)+Яв+Яз+Бп	
75	Річанське	11/11	4,1	8Бкл(110)2Бкл(80)+Яв	
76	Річанське	11/12	0,5	5Яле5Бкл	
77	Річанське	11/13	0,4	5Яле5Бкл	
78	Річанське	11/14	0,6	8Бкл2Бп+Яле	
79	Річанське	11/15	8,0	6Бкл(80)3Бкл(60)1Бп	
80	Річанське	28/1-15	394,0		
81	Річанське	29/1-7			
82	Довжанське	1	170	6Бкл(190)4бкл(80)	
83	Довжанське	2	150	6Бкл(190)4бкл(80)	
84	Довжанське	3	145	7Бкл(190)3бкл(80)	
85	Довжанське	4	154	6Бкл(190)4бкл(80)	
86	Довжанське	8/1,2,17-20	52	6Бкл(180)4бкл(80)	
87	Довжанське	12/30	7,3	10Бкл	
88	Загатське	8/23	10,4	10Дс	
89	Загатське	8/21	27,1	10Бкл+Дс	
90	Загатське	14/27	22,1	10Дс+Бкл+Гз	
91	Загатське	9/3	4,7	9Дс1Бкл	
92	Загатське	25/5	10,5	10Дс+Бкл	
93	Загатське	2/1,3,4,7,10-13	75,0	8Дс2Бкл	
94	Загатське	12/19	2,2	9Бкл1Дз+Бер+Чш	
95	Загатське	13/8	0,8	8Дс1Яв1Яз+Кші	

96	Загатське	13/9	2,9	8Бкл2Дз+Бер+Чш+1з
97	Загатське	13/10	10,6	10Дс+Бер
98	Загатське	13/11	0,2	6Дз3Бкл1Гз
99	Загатське	24	89,4	6Дз3Бкл1Гз
100	Загатське	28	166,0	10Яле +Бкл
101	Білківське	1/2	13,0	
102	Білківське	12/3	18,1	
103	Білківське	14/31	3,9	
104	Білківське	14/50	19,2	
105	Білківське	16/9	8,8	
106	Білківське	16/10	4,7	

Особливих цінностей для збереження.

Основними господарськими заходами, що заплановані в ОЦЗ є:

- Рубки догляду.
- Вибіркові санітарні рубки.
- Протипожежні заходи.
- Лісовідновні рубки.
- Сприяння природному поновленню.

Особливостями проведення лісогосподарських заходів в ОЦЗ є:

- Під час проведення рубок догляду зберігається природне поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.
- Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом знижено від нормативних показників на 35-50%.

	План виявлення і взяття під охорону особливо цінних для збереження	Заходи щодо охорони особливо цінних для збереження.	Ким проводиться
1.	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливо цінних для збереження лісів.	Заходи щодо охорони особливо цінних для збереження лісів.	Спеціалісти філії, лісничі.
2.	•Проведення консультацій з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування відтворювальних ділянок мисливських господарств на	Оголошення «режиму тиші» та обмеження господарської діяльності в період з 01.04. по 15.06.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
3.	з метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та	Ідентифікація встановлення охорони	ОЦЗ та спеціалісти філії, зацікавлені

4.	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при проведенні безперервного лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів (протягом року). При виявленні, виділяються	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони.
5.	Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Спеціалісти філії, лісничі.
6	Залучення зацікавлених сторін	Здійснюється шляхом інформування сторін.	Адміністрація філії

Заходи з оцінювання, запобігання та пом'якшення негативних впливів господарської діяльності на:

Цінності довкілля:

Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Охоронні зобов'язання;

Положення про об'єкти

ПЗФ

Закон про природно-заповідний фонд України

Висновок з оцінки впливу на довкілля планової діяльності підприємства;

Звіт з науково-дослідної роботи за результатами після проектного моніторингу впливу на довкілля при спеціальному використанні лісових ресурсів у порядку проведення суцільних рубок головного користування.

Планування рубок формування і оздоровлення лісів, санітарні рубки проводить із залучення фахівців лісозахисту і ліспроекту.

Дотримання Процедура системи моніторингу виконання запланованих видів діяльності та завдань для філії «Бориспільське лісове господарство» ДП

«Ліси України»

Задекларовані послуги екосистем:

Не заявляє екосистемні послуги в сфері дії сертифікату.

Соціальні цінності:

- ✓ право на працю,
- ✓ гендерна рівність

- ✓ недопущення дискримінації та сексуальних домагань,
- ✓ безпека праці,
- ✓ доступний механізм вирішення скарг,
- ✓ блага згідно колективного договору,
- ✓ співпраця із залученими і зацікавленими сторонами.

Опис програми моніторингу

Приріст та обсяги заготовленої деревини. Цінності довкілля. Вплив господарської діяльності.

Забезпечує:

- система базового і безперервного лісовпорядкування;
- система ЕОД;
- дотримання Процедури системи моніторингу виконання запланованих видів діяльності та завдань для філії «Бориспільське лісове господарство « ДП «Ліси України»;
- післяпроектного моніторингу впливу на довкілля при спеціальному використанні лісових ресурсів у порядку проведення суцільних рубок головного користування;
- методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини;
- планування рубок формування і оздоровлення лісозахисту і ліспроекту;
- висновок з оцінки впливу на довкілля планової діяльності підприємства.

Дотримання вимог:

- охоронних зобов'язань;
- положення про об'єкти ПЗФ;

Інші законодавчі і нормативні документи що регламентують окремі аспекти лісогосподарської діяльності: виробничо-фінансовий план, ЛГ-10, -3- ЛГ та інші.

Головна мета моніторингу ОЦЗ – визначити чи виконуються стратегії збереження ОЦЗ та чи не шкодять господарські заходи ідентифікованим ОЦЗ. Результати моніторингу надають співробітникам філії актуальну інформацію про ОЦЗ, які зустрічаються в межах лісового фонду філії, і є основою для внесення змін до стратегій збереження або коригування планів господарювання. Однією із загальних і поточних цілей моніторингу є поступове накопичення інформації про наявні ОЦЗ та території де вони ідентифіковані. На підставі цієї інформації можна оцінити, чи зберігаються ОЦЗ та чи є ефективною господарська діяльність, спрямована на їхнє збереження.

Послідовний стандартизований моніторинг особливо важливий, щоб зрозуміти, чи є зміни ОЦЗ, що спостерігаються, дійсними (наприклад, збільшення популяції) чи є результатом зміни в системі моніторингу (наприклад, зміна персоналу на когось, хто краще виявляє види).

Ефективна програма моніторингу повинна оцінювати, чи підтримуються ідентифіковані ОЦЗ, використовуючи якомога менше часу та грошей, без шкоди для якості моніторингу. Екстенсивний і такий, що вимагає значних витрат часу моніторинг є непотрібним, якщо немає вагомих підстав вважати, що масштаби та інтенсивність виробничої діяльності загрожують підтримці ОЦЗ.

Загальні положення щодо моніторингу особливих цінностей для збереження

Перший крок до моніторингу ОЦЗ передбачає їхню ідентифікацію, оцінку їхнього стану, визначення загроз, рівня захисту, який є необхідним для збереження відповідних природоохоронних цінностей, нанесення меж ОЦЗТ на карту, тобто встановлення початкових (вихідних) даних.

Вихідні дані забезпечують контрольний рівень, з яким можна порівняти подальші дані моніторингу, щоб оцінити, чи зберігаються ОЦЗ. Таким чином, при проведенні моніторингу слід використовувати методи, частоту та інтенсивність вибірки, подібні до тих, які використовувалися під час початкової ідентифікації ОЦЗ, щоб результати були порівняними.

В ході моніторингу проводиться кількісна або якісна оцінка встановлених ОЦЗ та їх порівняння з минулорічними та/або вихідними даними. Робиться висновок про характер змін, якщо вони спостерігалися. У випадку фіксації негативних змін плануються заходи з виправлення ситуації.

Моніторинг ОЦЗТ проводиться у філії щорічно спеціалістами філії за участі всіх зацікавлених сторін. В ході моніторингу оцінюється ефективність заходів із збереження або поліпшення ОЦЗ та їх стан.

Під час проведення моніторингових досліджень до консультацій залучаються представники державних органів охорони навколишнього природного середовища, науково-дослідних установ, громадських і природоохоронних неурядових організацій, місцеві та запрошені експерти різних профілів (екологи, ботаніки, зоологи, соціологи, тощо), представники місцевих громад, інші зацікавлені сторони.

Дані моніторингу записуються та зберігаються в централізованій базі даних, оскільки це зручно для аналізу довгострокових тенденцій щодо ОЦЗ. Проте моніторинг конкретних ОЦЗ не завжди виявляє причину спостережуваних змін у ОЦЗ.

Види моніторингу ОЦЗ.

Оперативний моніторинг.

Основні завдання оперативного моніторингу – дотримання вимог чинної нормативно – законодавчої бази ведення лісового господарства та природоохоронного законодавства, а також виконання планів господарювання в межах ідентифікованих ОЦЗТ.

Включає виявлення та запобігання будь-якій незаконній діяльності в межах ідентифікованих ОЦЗТ, лісопатологічний моніторинг, моніторинг проведення господарських заходів, будівництва доріг, поводження з відходами, дотримання меж ОЦЗТ тощо. Оперативний моніторинг має

проводитися досить часто, щоб виявити проблемні зони, за якими буде продовжено більшцілеспрямований моніторинг.

Методи оперативного моніторингу: патрулювання лісів силами лісової охорони; лісопатологічні обстеження; приймання виконаних робіт; тощо.

Моніторинг збереження ОЦЗ.

Моніторинг збереження ОЦЗ спрямований на оцінку того, чи досягаються цілі, визначені в плані господарювання, а також чи ефективними для збереження ОЦЗ є господарські заходи. На відміну від оперативного моніторингу увага зосереджена на моніторингу стану ОЦЗ. Дані, зібрані під час цього моніторингу, можуть бути доповнені даними оперативного моніторингу або супутніх спостережень.

Методи моніторингу збереження ОЦЗ: обстеження популяцій видів, що охороняються; обстеження оселищ; обстеження пралісів і старовікових лісів; обстеження генетичних резерватів; обстеження рослинності (дослідження індикаторних видів, вимірювання структури рослинності) – для ОЦЗ 1 і ОЦЗ 3; моніторинг ерозії ґрунтів; моніторинг рівнів седиментації води у природних водоймах; обстеження структури рослинності, ключової для запобігання ерозії (стан деревного та надґрунтового покриву) – для ОЦЗ 4; інтерв'ю із зацікавленими сторонами для визначення того, чи збережено цінність ОЦЗТ – для ОЦЗ 6.

Моніторинг загроз

Під час моніторингу відстежуються внутрішні та зовнішні загрози для ОЦЗ, виявлені під час процесу первинної оцінки загроз та оцінюється, чи виникли нові загрози. Моніторинг загроз включає цілеспрямований моніторинг індикаторів загрози (наприклад, моніторинг якості води) на ОЦЗТ, загрози, додатково зафіксовані під час оперативного моніторингу (наприклад, виявлення спалаху ентомошкідників під час лісопатологічного моніторингу) та інтерв'ю із зацікавленими сторонами (місцеві громади, органи місцевого самоврядування, НУО тощо) та експертами.

Методи моніторингу загроз: аналіз результатів патрулювання лісів силами лісової охорони (зокрема, динаміка незаконних рубок) та результатів лісопатологічних обстежень (динаміка розвитку шкідників та хвороб лісу); аналіз оперативного моніторингу за станом лісів; моніторинг інвазійних видів; аналіз частоти злив та повеней; тощо.

Відповідальні за проведення моніторингу ОЦЗ

Загальну відповідальність за реалізацію програми моніторингу несе головний лісничий філії, який забезпечує належний збір та аналіз даних, а також використання результатів для адаптивного ведення господарства.

Відповідальними за проведення оперативного моніторингу є лісова охорона філії (патрулювання лісів), інженери з охорони і захисту лісу (лісопатологічні обстеження), лісничі (приймання виконаних робіт). Відповідальними за проведення моніторингу збереження ОЦЗ є співробітники відділу лісового та мисливського господарства, які проводять власні спостереження, а також координують діяльність зацікавлених сторін та експертів залучених до

моніторингу збереження ОЦЗ.

Моніторинг збереження ОЦЗ також проводиться співробітниками лісництв. Відповідальними за проведення моніторингу загроз є співробітники відділу лісового та мисливського господарства, діяльність яких координується головним лісничим.

Залучення зацікавлених сторін та експертів

Моніторинг ОЦЗ здійснюється як співробітниками філії, так і зацікавленими сторонами та експертами.

До оперативного моніторингу залучаються представники правоохоронних органів (патрулювання лісів разом із лісовою охороною), спеціалісти Укрлісозахисту (лісопатологічні обстеження), інспектори Держекоінспекції (перевірка дотримання природоохоронного законодавства). До моніторингу збереження ОЦЗ залучаються спеціалісти ДО «Український ЛСЦ» та її відокремлених підрозділів (дотримання режиму збереження та стану генетичних резерватів), фахові екологи, ботаніки, зоологи (моніторинг стану ОЗ 1 і 3), інспектори Держекоінспекції (дотримання режиму збереження та стану об'єктів ПЗФ та територій Смарагдової мережі).

Моніторинг завжди має враховувати результати консультацій з представниками місцевих громад.

Карти 3 нанесеними природними ресурсами і зонуванням землекористування на одиниці господарювання. У зв'язку з військовим станом картографічні матеріал запитом в загальний доступ не викладається.

Провідний інженер з лісокористування

Головний лісничий

Павло КУЗАН

Василь ТРИКУР